HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

נמשג יד כסיכ. המומר עכרי עלי ומין לו כדי ערך כמיכ ניס (ויקרא כז) על פי אחד מעיג יד הטוהר יעריכנו הכהן וכמיכ נמריס ונכל ערכך וגו' (ג) דאי נמי ניח ליה שור שקל לא יעריכנו הכהן פמות משקל: **הלכה כדברי חכמים.** לפרסיונו נמה כן דהו: **פטרוזא.** שה כמוס: **כר דנקא.** קטן שאינו שור אלא מעה שהוא שמות דיגר: [1] **נמי פגינא.** נמתני' [ט.]: **פגינא.** לפילו פטרוזא דהה כל שהוא קאמרי רבנן לעיל (ו:): **כולי האי.** כר דנקא אי נמי נהי דקטן יכול ליתן [2] אבל פטרוזא שהוא כמוס לא: **רגיל הכא ורגיל הכא.** פמות מסלע ויותר משקל: **קשיא הלכתא אהלכתא.** הכא אמרת הלכתא כדברי ברגיא ולעיל אמרת הלכתא כחכמים לאפוקי כר דנקא: **הא לימנך.** מה יתן לכהן אמרינן ליה ברגיא: **בעושה מעצמו.** ונותן כר דנקא לא כייפינן ליה טפי: **האמר.** בשמעתין לעיל (דף ט:) הקפידה תורה עליו בשה ואע"ג דאמרינן לעיל בשויו לא אמרינן אפילו בשה פיהנן מיהו אי אקפה אפי' בשלקא [3] דעתך מעיקרא נקט: **רגיעא קשיא ליה.** אמאי מוקמת למימרת דרים לקיש כרבי שמעון הא קיימא לן כרבי יהודה ורבי שמעון הלכה כרבי יהודה בעירובין בפרק מי שהוליחוהו (דף מו:) ואפאי לן תנא דמתניתין כרבי יהודה לאפטר חמור בהנאה דקתני [ט.] מפרישין עליה כשהוא חי אלא משום דלא קפיד רבי יהודה [3] נחמן בריה דרב יוסף [4] פריך ליה בשילקי בשויו אמר רב שיזבי אמר רב הונא [5] הפודה פטר חמור של חבירו פדיונו פדוי איבעיא להו פדיונו [6] לפודה או דלמא [7] פדיונו לבעלים אליבא דר"ש לא תיבעי לך כיון דאמר מותר בהנאה ממונא דבעלים הוא כי תיבעי אליבא דרבי יהודה דאמר אסור בהנאה להקדש מדמי ליה ורחמנא אמר ונתן [8] הכסף [1] וקם לו או דלמא כיון [9] דקני להו (י) בביני וביני לא דמי להקדש אר"נ ת"ש [10] הגונב פטר חמור של חבירו משלם תשלומי כפל לבעלים ואע"פ שאין לו עכשיו יש לו לאחר מכאן מני אילימא ר"ש אמאי אין לו עכשיו אלא פשיטא רבי יהודה ואי ס"ד להקדש מדמינן ליה [2] וגונב מבית האיש אמר רחמנא [11] ולא מבית הקדש [7] ותו לא מידי: [12] אחת ביכרה ואחת שלא ביכרה [כו']: ת"ר כיצד אמרו נכנס לדיר להתעשר אי אתה יכול לומר בבא ליד כהן שהרי שנינו [13] הלקוח ושניתן לו במתנה פטור ממעשר בהמה אלא [14] בישראל שהיו לו עשרה ספק פטרי חמורים בתוך ביתו שמפריש עליהן עשרה שיין ומעשרן והן שלו מסייע ליה לר"נ דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה [15] ישראל שהיו לו עשרה ספק פטרי חמורים מפריש עליהן עשרה שיין ומעשרן והן שלו ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה ישראל [2] שהיו לו עשרה פטרי חמורים ודאין בתוך ביתו שנפלו מבית אבי אמו כהן ואותו אבי אמו כהן נפלו לו מבית אבי אמו ישראל מפריש עליהן עשרה שיין ומעשרן והן שלו ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה ישראל שהיו לו טבלים [15] ממורחין בתוך ביתו שנפלו מבית אבי אמו כהן ואותו אבי אמו כהן נפלו לו מבית אבי אמו ישראל מעשרן והן שלו וצריכא דאי אשמועינן קמייתא משום דקא [3] מפריש וקאי אבל הכא [3] מתנות [16] שלא הורמו כמי שלא הורמו דמיין אימא לא ואי אשמועינן הכא דאפשר לעשורי מיניה וביה דהא מנח אבל התם כיון דשה מעלמא בעי אתויי [16] ומפריש וקאי אימא לא צריכא אמר רבי שמואל בר נתן אמר רבי חנינא הלוקח טבלים ממורחין

עושה זה מהן [17] **ונותן שיין להפריש עליהן קדושה שתלה עליהן נביא ישראל לחזון ונוטל שיין לעצמו שהרי כהן הוא ואין לריך לחזר אחר כהן** (ו) **הכי נמי עושה ישראל זה היוצאו דלמי כמי שהוציאו כהן שיין: ממורחין**

אמר רבא אף אנן נמי תנינא גדול וקטן. יש ספריס לגרסי תניגא וקושיא היא זו: **והלכתא בריגא.** נצא לימלך מוקמי ליה שמורים לפדותו נשה שור שלשה וחוזס [17] רגיל הכא [1] שבל נעלמו מפילו נפטרוזא נת דנקא ומס מין לו שה לפדותו [18] פודה נשויו ומפי' שבלקי וכל פריק ליה מברך על פדיון פטר חמור ולא נשנעת נתינה לכהן דמעידנא דאפרשיה בעי נרשומיה לכהן קאי כדאמר לקמן בשמעתין (:) [19] ושה אין מכבשים אין מעזיס אין זכר אין נקבה אין גדול אין קטן [2] כדתנן בשמעתין:

[3] **הפודה פטר חמור של חבירו פדיונו פדוי.** לא דמי לפודס מעלו על מבירו שהרי פדיונו פדוי (נדלים דף ו:): שם לריך לעשת להשם כתיב גם אשם לרצות עליו וכתיב ועניו מה אשם לעשתכם לף עליו אכפר לעשתכם אבל הכא לא כתיב בעליס [20]: **וגונב מבית האיש ולא מבית הקדש.**

פרק מרובה (ב"ק דף סב:)

[4] **ליתא** הך דרבא [21] דקאמר מעלמו ולא מהקדש נפקא ופירש מיס לא מיומר דגזבר נמי מקרי מיס ולא משמע [22] כלל מליס [5] למעוטי דבבל שהוא לשון זכר שייך לשון מיס ואשה [6] על נקבה כמו (שמות כו) אשה אל אחותה [3] והא לאמרינן הכא מניא אלא מיס ולא מניא הקדש לנשנפקא מלעמו ומשום הכי קרא וגונב מייבי בשלמומין מייתי לה [7]: **שהיו** [8] **עשרה ספק [פטרי] חמורים מפריש עשרה שיין ומעשרן והן שלו.** לפר"ת דמפרש לעיל [9] [10] פודה ומחזר אפילו פעמים הרבה אפשר קאי קאי למה לי עשרה שיין בשה אחד סגי אבל לפירוש הקונטרס [11] לאיט מחזר ופודה אלא אם כן נתנו לכהן ומחזר ונוקמן ניחא ומיהו לפירושו נמי קשה [12] הכא לדלקמן ישראל שהיו לו ' פטרי חמורין ולאין בתוך ביתו שראל שהיו לו עשרה פטרי חמורים ודאין בתוך ביתו שנפלו מבית אבי אמו כהן ואותו אבי אמו כהן נפלו לו מבית אבי אמו ישראל מפריש עליהן עשרה שיין ומעשרן והן שלו ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה ישראל שהיו לו טבלים [13] ממורחין בתוך ביתו שנפלו מבית אבי אמו כהן ואותו אבי אמו כהן נפלו לו מבית אבי אמו ישראל מעשרן והן שלו וצריכא דאי אשמועינן קמייתא משום דקא [3] מפריש וקאי אבל הכא [3] מתנות [16] שלא הורמו כמי שלא הורמו דמיין אימא לא ואי אשמועינן הכא דאפשר לעשורי מיניה וביה דהא מנח אבל התם כיון דשה מעלמא בעי אתויי [16] ומפריש וקאי אימא לא צריכא אמר רבי שמואל בר נתן אמר רבי חנינא הלוקח טבלים ממורחין

עושה זה מהן [17] **ונותן שיין להפריש עליהן קדושה שתלה עליהן נביא ישראל לחזון ונוטל שיין לעצמו שהרי כהן הוא ואין לריך לחזר אחר כהן** (ו) **הכי נמי עושה ישראל זה היוצאו דלמי כמי שהוציאו כהן שיין: ממורחין**

והא דנקיט עשרה רבותא קאמר לן כלומר שיש בהן כדי מעשר בפני עצמן מפריש עליהן עשרה שיין כיון דשל ישראל הוו מיקרא והשתא נמי באו ליד ישראל והן שלו הואיל ומחמת כהן באו לו: טבלים ממורחים. שעשירן כרי וננמרה מלאכתן למעשר: מעשרן. משום דשל ישראל היו ועכשיו הן של ישראל והן שלו הואיל ומחמת (ישראל) [כהן] באו לו והן שלו הדמים שיכול למוכרן התרומות לכהן והמעשרות ללוי והדמים יהיו שלו: וצריכא למימרינהו לתרוייהו. דאי אשמעינן הך קמיתא אמאי מעשרן והן שלו משום דקא מפרש רקאי כלומר כיון דשלא ממין עצמן הן פודין הפטרי חמור אלא במין אחר בשיין כמו הני שיין הדפריש עליהן כאילו היו מופרשין שהפרישן אבי אמו כהן והיו שלו וירשו ישראל זה ממנו משום הכי והן שלו: אבל הכא. גבי טבלים ממורחין כיון דמיניה ביה בעי למפרש מעשר אימא מתנות ומעשרות שלא הורמו (שהורמו) כמי [שלא הורמו] דמיין כשהיו ברשות כהן אלא אימא השתא צריך לעשורינהו ולמיהבינהו לכהן קמ"ל מעשרן והן שלו: ואי אשמעינן הכא. בטבלים משום הכי מעשרן והן שלו משום דאפשר לעשורינהו מיניה וביה ודמי כאילו היו מופרשין משעה שנמרחו והא מרח מעשרותיו מציין דירש הטבלים והמעשרות מאבי אמו כהן הלכך מעשר והן שלו שיכול למכור המעשרות והדמים שלו. אבל התם בפיטרי חמורים כיון דשה בעלמא בעי אתויי עתה ולפדות כל חד וחד ולאו מיניה וביה יכול לפדותן לא אמרינן דדמו השיין כמופרשין וקיימי עד שהיו של כהן אלא השתא צריך לאפרושינהו ולמיהבינהו לכהן

ממורת הש"ס

ג) [עירובין מו: ביצה כח.], ג) [ועי' ט: ע"ש], ג) בכ"מ ג' פיחס נחמיס, ד) [סוטה לו: וש"ע], ה) לקמן נה: [ב"ק קי:], ו) ב"מ ז., ו) פירש"י מכאן עד סוף הענוה נדפס בתוספ' ע"ב, ח) [קדושין נד: נח. נמ: נדרים סה"ד ומ"ש מה"ד ומיו ו' סה, כ) עיין מל"מ הלכות תרומות פ"ד הל"ב, ל) ביחס נמי הך דרבא ובקה הקדש, מ) על נשן נקבה, ל"ק, ס) [נקרקעות, ל"ק, ע) [ועי' פוס' ב"ק סב. ד"ה ועשו ט' מנחוס [טיטע], פ) [דף ל: ד"ה ופודה], צ) דפודה ומחזר ופודה, ל"ק

תורה אור השלם

1. וְאִם גָּאֹל יִגְאַל אֶת הַשָּׂדֶה הַמְקֻדִּישׁ אֹתוֹ וְיָסַף חֲמִשֶׁת כֶּסֶף עֶרְכְּךָ עָלָיו וְקָם לוֹ:
ויקרא כז יט

2. כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ כֶּסֶף אוֹ כֵלִים לִשְׁמֹר וְגֻנַּב מִבֵּית הָאִישׁ אִם יִמָּצֵא הַגַּנָּב יְשַׁלֵּם שְׁנָיִם:
שמות כב ו

הגהות הב"ח

(א) גמ' ולא דילמא מן דילמא כיון דקני לסו דביני ובינ: (ב) שם דקא מוסרח וקאי: (ג) רש"י ד"ה כהגא וכו' דאי לית ליה נמי שוה: (ד) ד"ה ממונא וכו' ולא מלי למיגמ דשה כל שהוא מלי למימר דכל שהוא ממון: (ה) ד"ה אי פודה כל"ל ותימה כהן נמקק: (ס) ד"ה אי למגמ וכו' כשה כל שהוא מעי"ג דכולהו: (ו) ד"ה ואע"פ וכו' אבל בכל דבר נמי יכול לפדותו בשויו ולא אמרה בשה אלא להקל עליו דאם רצה לפדותו בשה אפי' אינו שוה אלא דנקא יכול לפדותו דבהכי הקפידה התורה דאם בא לפדותו בפחות משויו אין יכול לפדותו אלא בשה: אביביא להו פדיונו פדוי לפודה. כלומר דאחר דפדהו בשה הרי הוא כשה חמור שלו: או דלמא פדיונו פדוי לבעלים. כלומר פדוי לגמרי ואין לו עוד שום שייכות לפודה: להקדש מדמי ליה ורחמנא אמר ונתן הכסף הרי הוא שלו אף של בעליו יהיה ולא עוד אלא שהשה צריך לאפרושינהו ולמיהבינהו לכהן

מסורת רש"י

פריק ליה בשילקי בשויו. שיעמן שפעים שוס דמי כממור לכהן (לעיל ט:). ותו לא מידי. מו ליכא למקשויי מידי (ערובין קג:) אין לנהן לומר דבר זה (סוכה לו:) אין להשיב על כך (יבמות לט. וקדושין נא:) אין להקשות על דבר זה (ע"ז כג. סד.) ליפה לשעיי מידי (סנהדרין סב.) אין לפקשון בדבר זה (שם סה:). הלקוח. לקח שפרס עולפיס שלא נתעשרו מן הסוק (ב"ק קי:). **עשרה שיין.** לאפקועי מיפוריייהו למיפרי לכו נעבודה (ב"מ ז:).

רבינו גרשום

בהשג יד הוא דכתיב כלומר עני שאמר ערך פלוני עלי אם יש לו השג יד ליתן שקל חייב ליתנו לכהן דכתיב על פי אשר תשיג יד ליתן שקל פטור משום דשנאמר וכל ערכך יהיה בשקל ולעולם גבי פטר חמור תפדה בכל שהוא: וכמה כל שהוא אפי' פטרוזא בר דנקא עד בשה כחוש שאינו שוה אלא בשה שתות השקל: ה"ג אמר רבא בנינא במשנה גדול ונקטן תמים ובעל מום מהו דתימא מתניתין כולי האי בר דנקא לא קאמר אי נמי פטרוזא בכחוש לא קאמר קמ"ל רב יוסף. ר' טרפון כהן הוה: ברגיא. וכמה הוי ברגיא תלתא זוזי והיינו פי' לשון ברגיא דרגיל הכא ורגיל הכא כלומר קרוב לזה וקרוב לזה שג' זוזים לא נחסר מסלע אלא זוז ואינו יותר משקל אלא זוז: קשיא הלכתא אהלכתא. דלעיל אוקימנן אפי' בפטרוזא בר דנקא והכא קאמר הלכתא ברגיא: כאן בבא לימלך. כמה יתן אמרינן ליה ברגיא בבא מצעמו אם מדעת עצמו פדאו בדנקא הוי פדוי: אילימא לר' יהודה. דאמר הקפידה עליו התורה בשה וכדסלקא דעתך מעיקרא דבשה אין לא במידי אחרינא: אלא לר' שמעון. דלא איירי בהקפיד עליו תורה כלל אלמא דסבירא ליה דפודהו נמי בשויו: רב אחא מתני הכי אלא לר' שמעון רבינא קשי ליה היכי מצי לאוקמה כר' שמעון והא קי"ל ר' יהודה ור' שמעון הלכה כר' יהודה: ועוד דסתם לן תנא ר' יהודה. דתנן ופטר חמור תפדה בשה מן הכבשים ומן העזי' כר' דבשה דויקא לא מידי אחרינא ואת אמרת הלכה כר' שמעון דמוקמ' לה כר' שמעון: אלא אפי' תימא ר' יהודה. הוא דפודיהו בשויו משום דלא ידא פדיונו דפטר חמור פדיון נפדה בשויו בכל דבר אף האי נמי. והאי דקאמר הקפידה עליו תורה בשה הכי סבירא ליה דלא אמרה תורה בשה להחמיר עליו בלומר בדשה אין ולא בכל דבר נמי יכול לפדותו בשויו ולא אמרה בשה אלא להקל עליו דאם רצה לפדותו בשה אפי' אינו שוה אלא דנקא יכול לפדותו דבהכי הקפידה התורה דאם בא לפדותו בפחות משויו אין יכול לפדותו אלא בשה: אביביא להו פדיונו פדוי לפודה. כלומר דאחר דפדהו בשה הרי הוא כשה חמור שלו: או דלמא פדיונו פדוי לבעלים. כלומר פדוי לגמרי ואין לו עוד שום שייכות לפודה: להקדש מדמי ליה ורחמנא אמר ונתן הכסף הרי הוא שלו אף של בעליו יהיה ולא עוד אלא שהשה צריך לאפרושינהו ולמיהבינהו לכהן

גליון הש"ס

גמ' **לא** יהא חמור מן ההקדש. ע' מוסי מכן מגילה כג ע"ב ד"ה מדם מי קדים:

מוסף רש"י

פריק ליה בשילקי בשויו. שיעמן שפעים שוס דמי כממור לכהן (לעיל ט:). **ותו לא מידי.** מו ליכא למקשויי מידי (ערובין קג:) אין לנהן לומר דבר זה (סוכה לו:) אין להשיב על כך (יבמות לט. וקדושין נא:) אין להקשות על דבר זה (ע"ז כג. סד.) ליפה לשעיי מידי (סנהדרין סב.) אין לפקשון בדבר זה (שם סה:). **הלקוח.** לקח שפרס עולפיס שלא נתעשרו מן הסוק (ב"ק קי:). **עשרה שיין.** לאפקועי מיפוריייהו למיפרי לכו נעבודה (ב"מ ז:).

רבינו גרשום (המשך)

מי שפודה פטר חמור נמי הוי שלו: או דלמא. אע"ג דאסור בהנאה כהקדש כיון דקנו בעליו להך דביני ביני שיכול לפדות חמור שוה סלע בשה דנקא לא דמי להקדש. דהקדש אין נפדה פחות משוויו והך דביני ביני הוי ממונא דבעלים הלכך הוי כוליה דבעלים: ואע"ג שאין לו עכשיו לבעלים רשות ליהנות מחמור משלם תשלומי כפל דכתיב על חמור על שה ועל שלמה וגו' ישלם שנים: ואמאי אין לו עכשיו. והא קא שרי ליה ר' שמעון בהנאה קודם פדייה: אלא פשיטא ר' יהודה היא ואי ס"ד להקדש מדמי ליה אמאי משלם תשלומי כפל לבעלים וגונב מבית האיש אמר רחמנא ישלם שנים ולא וגונב מבית הקדש והאי פטר חמור כהקדש דמי וקרנא לישלם ותו לא מידי אלא מדקתני משלם תשלומי כפל לבעלים ש"מ דממונא דבעלים הוא ופדיונו פדוי לבעלים: אי אתה יכול לומר בבא ליד כהן. כגון שנתנו ישראל שה זה לכהן בפדיון פטור חמור וחזר הכהן ומכרו לישראל או נתנו לו כי האי גוונא אין נכנס לדיר שהרי שנינו הלקוח וכו': אלא בישראל שהיו עשרה ספק פטרי חמורים בתוך ביתו שמפריש עליהן עשרה שיין ומכניסן לדיר ומעשרן והן שלו. וה"ה דאפי' היה לו ספק פטר אחד או שנים והפריש עליהן שיין להפקיע ספקן והן שלו שאותן שיין נכנסין עם שאר כבשים לדיר להתעשר.

נ א ב ג ד מיי' פי"ב מהלכות בכורים הלכה יא יב סמג עשין קמה קמו טוש"ע י"ד סי' שכא סעיף ס:

נא ה ו מיי' שם הלכה יג טוש"ע שם סעי' ז:

נב ז מיי' פ"ב מהלכות גניבה הלכה נ:

נג ח מיי' שם הלכה ט:

נד ט מיי' פ"א מהלכות בכורים הלכה י:

נה י מיי' פי"ב מהלכות בכורים הלכה נא:

נו כ מיי' שם הלכה כד:

שיטה מקובצת

(א) פטרוזא. עיין תוס' מנחות (לף ק"ו ע"ב): (ב) רב נחמיה בריה: (ג) פדיונו פדוי לפודה א"ד פדיונו פדוי לבעלי': (ד) ונתן. (קדושין דף ה ע"ש ודף יא ע"ב שפא דף קכח ע"ש ובכתוס שם מט עיינוהו דף לג שפמיס דף לה ס"מ דף מ ד עכיון דף לג.): (ה) דקני להך דביני ובינ': (ו) ומתיבת אחת עד תיבת ת"ר נמחק: (ז) מתנות שהורמו לאו שהורמו דמיין: (ח) אתאי מופרש וקאי לא אמרינן צריכא: (ט) מה"ד אף אנן נמי תנינא: (י) ליתן אפילו בדנקא אבל: (יא) דסלקא דעתא מעיקרא: (יב) תיבת כל ל"ש: (יג) דאם נתנו ישראל לכהן שוב: (יד) ודאי חייבין תיבת דאז נמחק: (טו) כהן והכהן המורישׁ: (טז) זוזים דרגיל הכא ורגיל הכא בעושה מעצמו אפילו: (יז) לפדותו פודהו בשויו ואפילו בשליקי וכדפריק ליה מברך אקב"ע על פדיון: (יח) ושה דאמרינן בין: (יט) קטן בין תם בין בעל מום כדתנן: (כ) בעלים בכולל הס"ד: (כא) דרשא והך דרשא דקאמר: (כב) משתמע. עיין תוס' (ב"ק דף קג ע"ש): (כג) לו עשרה ספק פטרי חמורים: (כד) לעיל דפודה וחוזר: (כה) הקונטרס דמפרש דאינו: (כו) קשה מהדיא: (כז) שיין ומעשרן והן שלו תימה למה לי תיבת התם נמחק: (כח) סגי דיכין שמן הדין: (ל) וחזר ולקחו כיון דמכרה: (לא) דאע"ג שכולן פדיון פטר חמור: